

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
І.М. Савицька

« 4 » _____ 2022 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
протокол № 9 від 3 травня 2022 р.

в.о. завідувача кафедри

Стрілець В.В.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Макаренко Л.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стратегічні комунікації у міжнародних відносинах

спеціальність	291 – <u>міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</u>
освітня програма	<u>міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</u>
факультет	<u>гуманітарно-педагогічний</u>
Розробник:	<u>доктор політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Макаренко Л.П.</u>

Київ – 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Стратегічні комунікації у міжнародних відносинах

спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	291 – міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії (шифр і назва)	
Освітня програма	міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2022/23	2022/23
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	6
Практичні заняття	-	
Семінарські заняття	15 год.	6
Самостійна робота	90 год.	108
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета дисципліни: засвоєння системних знань із міжнародних стратегічних комунікацій, осмислення закономірностей їх здійснення як засобу забезпечення реалізації національних інтересів; формування гуманістичного світогляду, заснованого на пріоритеті загальнолюдських цінностей; розвиток критичного мислення, творчих здібностей здобувачів вищої освіти як невід'ємного складника професійної підготовки.

Завдання курсу: з'ясування сутності основних понять, що входять у змістове поле стратегічних комунікацій (комунікації, стратегія, тактика, стратегічні комунікації, інформаційний вплив, інформаційна війна, інформаційний конфлікт, маніпулювання, пропаганда тощо); викладення теоретичних засад міжнародних стратегічних комунікацій, визначення причин і передумов їх виникнення, основних етапів становлення і розвитку, закономірностей функціонування; розкриття особливостей міжнародних стратегічних комунікацій в системі масових комунікацій, їхнього місця і ролі у міждержавних і міжнародних відносинах; сприяння формуванню творчого підходу до використання отриманих знань, умінь і навичок у практичній роботі.

Компетентності навчальної дисципліни:

- загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті

- спеціальні компетентності (СК):

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

результати навчання (РН):

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

3. Програма навчальної дисципліни для повного терміну денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін	с.		л	п	ла	ін	с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Стратегічні комунікації: теоретичні засади, сутність, принципи та технології використання»												
Тема 1. «Стратегічні комунікації» як навчальна дисципліна. Проблема стратегічних комунікацій у науковому дискурсі. Закономірності реалізації стратегічних комунікацій в цифровому суспільстві	12	1	1			10	15	1	1			13
Тема 2. Стратегічні комунікації як елемент системи державного управління. Система стратегічних комунікацій України, її модель.	14	2	2			10	15	1	1			13
Тема 3. Стратегічні інформаційно-соціальні комунікації. Стратегічні комунікації в інформаційній політиці України.	14	2	2			10	15		1			14
Тема 4. Ключове повідомлення як основа стратегічної комунікації. Методи розробки ключових повідомлень.	14	2	2			10	15	1				14
Разом за змістовим модулем 1	54	7	7			40	60	3	3			54
Змістовий модуль 2. Стратегічні комунікації у сфері міжнародних відносин												
Тема 5. Стратегічне спілкування у сфері безпеки та національної оборони – ключовий напрям стратегічних комунікацій у міжнародних відносинах	19	2	2			15	15	1				14
Тема 6. Стратегічні комунікації – інструмент створення «єдиного	14	2	2			10	15		1			14

голосу» безпекових і державних інституцій.												
Тема 7. Планування стратегічних комунікацій та комунікаційна тактика у міжнародних відносинах.	14	2	2			10	15	1	1			31
Тема 8. Соціальні мережі як платформа стратегічних комунікацій	19	2	2			15	15	1	1			13
Разом за змістовим модулем 2	66	8	8			50	60	3	3			54
Усього годин	120	15	15			90	120	6	6			108

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Стратегічні комунікації» як навчальна дисципліна. Проблема стратегічних комунікацій у науковому дискурсі. Закономірності реалізації стратегічних комунікацій в цифровому суспільстві	1
2	Стратегічні комунікації як елемент системи державного управління. Система стратегічних комунікацій України, її модель.	2
3	Стратегічні інформаційно-соціальні комунікації. Стратегічні комунікації в інформаційній політиці України.	2
4	Ключове повідомлення як основа стратегічної комунікації. Методи розробки ключових повідомлень.	2
5	Стратегічне спілкування у сфері безпеки та національної оборони – ключовий напрям стратегічних комунікацій у міжнародних відносинах	2
6	Стратегічні комунікації – інструмент створення «єдиного голосу» безпекових і державних інституцій.	2
7	Планування стратегічних комунікацій та комунікаційна тактика у міжнародних відносинах.	2
8	Соціальні мережі як платформа стратегічних комунікацій	2
Разом		15

5. Самостійна робота під керівництвом НПП

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Стратегічні комунікації» як навчальна дисципліна. Проблема стратегічних комунікацій у науковому дискурсі. Закономірності реалізації стратегічних комунікацій в цифровому суспільстві	10
2	Стратегічні комунікації як елемент системи державного управління. Система стратегічних комунікацій України, її модель.	10
3	Стратегічні інформаційно-соціальні комунікації. Стратегічні комунікації в інформаційній політиці України.	10
4	Ключове повідомлення як основа стратегічної комунікації. Методи розробки ключових повідомлень.	10

5	Стратегічне спілкування у сфері безпеки та національної оборони – ключовий напрям стратегічних комунікацій у міжнародних відносинах	15
6	Стратегічні комунікації – інструмент створення «єдиного голосу» безпекових і державних інституцій.	10
7	Планування стратегічних комунікацій та комунікаційна тактика у міжнародних відносинах.	10
8	Соціальні мережі як платформа стратегічних комунікацій	15
	Разом	90

6. Контрольні завдання

1. Наведіть приклади практик пропаганди у сучасному інформаційному просторі. Охарактеризуйте її на предмет виду, стратегій та тактик організації. Розробіть презентацію, в якій будуть описані різні стратегії та тактики (не менше 10 позицій) пропаганди (*презентація та її усне обговорення*).

2. Запропонуйте власні варіанти організації пропаганди з цієї ж теми. Вкажіть сфери можливого їх застосування (*усно*).

3. Простудіюйте матеріал «Рекомендації з протидії пропаганді: тактичні, стратегічні, довгострокові (Центр аналізу європейської політики CEPA)» URL: <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/17669/2016-10-20-rekomendatsii-z-protydii-propagandi-taktychni-strategichni-dovgostrokovi-tsentr-analizu-ievropeyskoi-polityky-cepa/> (у вигляді презентації охарактеризуйте виявлені вами заходи з протидії пропаганді).

1. Як науковці трактують СК з позиції управлінського підходу:

- а) особливий вид менеджменту, головне завдання якого сформувані у відомості громадськості позитивний впізнаваний образ головного героя;
- б) робота зі словом, мовна компетенція та мовленнєвий імідж публічних осіб, спічрайтерство;
- в) дотримання етичних норм і правил.

2. Фахівці з громадськістю з позиції стратегічної комунікації співпрацюють:

- а) із зовнішньою громадськістю;
- б) із внутрішньою громадськістю;
- в) із зовнішньою та внутрішньою громадськістю.

3. Стратегія спрямована на :

- а) досягнення одноразового ефекту;
- б) встановлення довготривалих довірчих стосунків;
- в) контакт з аудиторією для стратегічного планування не має значення взагалі.

4. Стратегічні комунікації спрямовані на:

- а) на громадськість взагалі;
- б) на цільову аудиторію;

в) аудиторія – це не суттєвий критерій.

5. Вивчення аудиторії для реалізації стратегічних комунікацій – це :

- а) одне із першочергових завдань;
- б) це передбачено лише на кінцевому етапі реалізації стратегії;
- в) взагалі не є необхідним.

6. Модель зміни поведінки Б.Дж.Фогга ґрунтується на:

- а) наявності мотивації в аудиторії;
- б) на наявності мотивації, спроможності та тригерах;
- в) потрібні лише тригери.

7. Документ, який узагальнює основні положення макрорівня, інструменти роботи мезорівня та практичні дії мікрорівня називається:

- а) корпоративною комунікаційною концепцією;
- б) медіарилейшнзом;
- в) брифом.

8. У чому суть інформаційного приводу?

- а) прив'язати повідомлення компанії до суспільнозначущої події;
- б) це будь-яка спеціальна подія;
- в) це прикріплення певних стереотипів.

9. Що означає менеджмент новин?

- а) управління розміщенням новини в інформаційному блоці;
- б) вигадка неіснуючої події, факту;
- в) управління сприйняттям події.

10. SWOT-аналіз дає можливість визначити:

- а) охоплену зовнішню аудиторію;
- б) організацію внутрішньої аудиторії;
- в) сильні та слабкі позиції організації та її можливості і загрози.

11. Система SMART – це:

- а) виявлення можливостей та слабких позицій організації;
- б) критерії визначення цілей/завдань організації;
- в) визначення цільових аудиторій.

12. Кого називають батьком спіндокторингу?

- а) Є. Ромат;
- б) Е. Бернейза,
- в) Г. Почепцов.

13. Що означає здійснення пре-тестування повідомлення?

- а) подача повідомлень представникам цільової аудиторії й отримання зворотної;
- б) тестування опитування після завершення PR-кампанії;
- в) погодження повідомлення з керівництвом.

14. Спеціальна подія – це:

- а) заходи, які проводять фірми та організації з метою привернути уваги громадськості до своєї діяльності;
- б) усі спонтанні та незаплановані заходи організації/установи;
- в) заходи, які організують медіа.

15. Назвіть критерії ефективної пропаганди:

- а) наявність основної тези та її легкість для сприймання;
- б) складність тези для критики
- в) обидва варіанти правильні.

16. Механізм введення теоретичної ідеї в буденну свідомість базується на:

- а) формування емоційно-образного навантаження, спрощення ідеї та їх постійного повторення;
- б) використання перебільшення та неправди;
- в) обидва варіанти правильні.

17. Коли пропагандист формує викривлене джерело, з якого надходить повідомлення (за Г. Почепцовим) – це:

- а) модель легітимізації джерела;
- б) модель викривленого джерела;
- в) модель слухового джерела.

18. Хто із дослідників говорить про стереотип як важливий компонент реалізації пропаганди?

- а) когнітивного простору;
- б) фізичного простору;
- в) власний варіант.

19. Метод навіювання, коли використовується цитування висловлювань особистості, що поважає або ненавидить об'єкт впливу і містить позитивну оцінку пропонованої ідеї – це:

- а) спосіб «сяючого узагальнення»;
- б) спосіб «приклеювання ярликів»;
- в) спосіб «свідчення».

20. Одним із правил пропагандистського повідомлення є:

- а) усі аргументи протилежної сторони треба наводити на початку, щоб аудиторія думала, що ці ідеї теж враховані;
- б) аргументи іншої позиції не варто згадувати жодного разу;

в) всю увагу в таких повідомленнях варто зосередити на раціональному, емоції слід відкинути.

21. Модель пропаганди, в якій визначено 5 фільтрів, що формують новини – це модель:

- а) Г. Почепцова;
- б) Н. Хомського;
- в) Ж. Еллюля.

22. Модель всесильної пропаганди Чакотіна базується на:

- а) ідеях щодо умовних рефлексів;
- б) мистецтві переконання – риториці;
- в) обидва варіанти правильні.

23. Пропаганда з позиції організації комунікації є:

- а) тактичною технологією;
- б) стратегічною технологією;
- в) власний варіант.

24. Концепція, згідно з якою повідомлення, що подане аудиторії сприймається всіма її представниками беззаперечно – це:

- а) теорія лідера;
- б) теорія кулі;
- в) теорія спіралі.

25. Сутність пропаганди полягає в:

- а) передачі інформації;
- б) прагненні сформувати громадську думку;
- в) управлінні суспільними установками за допомогою маніпулятивних технологій.

7. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Охарактеризуйте поняття «комунікація» в контексті сфери зв'язків із громадськістю.

2. Чому публік рилейшнз розглядають як функцію управління?

3. Поясніть розуміння комунікаційного менеджменту.

4. Дайте визначення понять стратегія та тактика.

5. Що собою становлять тактичні дії у сфері публік рилейшнз?

6. Поясніть суть стратегічного менеджменту. Інтерпретуйте розуміння публік рилейшнз як різновиду стратегічного менеджменту.

7. Чому, на вашу думку, функція зв'язків із громадськістю полягає в управлінні саме сприйманням?

8. Охарактеризуйте суть стратегічних комунікацій.

9. Що означає стратегічне управління комунікаціями?
10. Опишіть типові риси стратегічних комунікацій.
11. На вашу думку, чому стратегічні комунікації відносять до м'якої сили?
12. Охарактеризуйте суть комунікаційної стратегії.
13. Чим зумовлена необхідність стратегічного/системного планування комунікацій?
14. Назвіть основні аспекти розробки комунікаційної стратегії.
15. Назвіть відомі Вам критерії відбору каналів поширення інформації.
16. Хто такі стейкхолдери?
17. Які комунікаційні канали застосовують під час реалізації публічних акцій?
18. Що означає поняття пропаганда?
19. Який алгоритм розбудови пропагандистського меседжу?
20. У чому сутність переконання в контексті пропагандистського повідомлення?
21. Які структурні складники пропагандистського контенту?
22. Чому пропаганда є стратегічною комунікацією?
23. Назвіть негативні та позитивні прояви явища пропаганди.
24. На реальних практиках поясніть застосування пропагандистських технік «приклеювання ярликів» та «гра в простонародність».
25. Чому, на думку О. Тоффлера, демасифікація повідомлень є важливою компонентою майбутнього формату пропаганди?

8. Методи навчання

У навчальному процесі використовувалися різноманітні форми та методи роботи: читання лекцій, проведення семінарських занять, письмовий контроль у формі тестування та розгорнутих відповідей, організація самостійної роботи студентів під керівництвом викладача, керівництво та контроль за виконанням творчих індивідуальних завдань, заохочення студентів до дискусій із проблемних питань, що виносяться на розгляд в плані практичних занять.

9. Форми контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання,

- так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є підсумковий контроль за змістовими модулями.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).
- Реферат, есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог).

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки з дисципліни при рубіжному модульному контролі.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Модульний контроль (МК) проводиться відповідно до графіка навчального процесу. Оцінка модульного контролю виставляється з урахуванням результатів проведеного контрольного заходу даного МК. Контрольні заходи модульного контролю проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. В окремих випадках можна застосовувати й інші форми модульного контролю: письмові завдання, усні колоквиуми та ін. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

У разі відсутності студента на контрольному заході модульного йому надається право на повторне складання в індивідуальному порядку.

Підсумковий (семестровий) контроль. Позитивна оцінка поточної успішності (сумарного результату поточної і модульної оцінки за семестр) за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю.

З дисципліни передбачена така форма звітності, як іспит, що проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з «Положенням

про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки. Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд із нею. Воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей студентів.

Форма проведення семестрового контролю є комбінованою (частково усна - при проведенні співбесіди, частково письмова - при відповідях на теоретичні питання та тестуванні тощо), зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Іспит є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю. Оцінка за екзамен «автоматично» не виставляється.

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав під час іспиту різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, виявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав стійкий характер знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення і поповнення у ході подальшого навчання.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для їх подолання під керівництвом викладача.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **Rдис** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **Rнр** (до 70 балів): **Rдис = Rнр + Rат**

11. Рекомендована література

Основна

1. Дубов Д.В. Стратегічні комунікації: проблеми концептуалізації та практичної реалізації. STRATEGIC PRIORITIES. № 4 (41). 2016. С. 9-23. URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/dubov.pdf>.
2. Капшик О.В. Поняття і сутність стратегічних комунікацій як засобу забезпечення національної безпеки. Державне управління. 2018. №16. С. 109-113. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/16_2018/23.pdf.
3. Кушнір О.В. Поняття та сутність стратегічних комунікацій у сучасному українському державотворенні. URL: <http://goal-int.org/ponyattya-tasutnist-strategichnixkomunikacii-usuchasnomuukrainskomu-derzhavotvorenni/>.
4. Ліпкан В.А. Завдання національної системи стратегічних комунікацій. URL: http://censor.net.ua/blogs/3697/zavdannya_natsionalno_sistemi_strategichnih_komunkatsyi.
5. Ліпкан В. А. Роль стратегічних комунікацій в протидії гібридній війні проти України. URL: <http://goal-int.org/rol-strategichnixkomunikacij-v-protidii-gibridnij-vijni-proti-Ukraini/>.
6. Ліпкан В. А. Поняття та структура стратегічних комунікацій на сучасному етапі державотворення. URL: <http://stratcom.co.ua/ponyattya-ta-struktura-strategichnih-komunikatsijnasuchasnomu-etapi-derzhavotvorennya/>.

7. Почепцов Г.Г. Стратегічні комунікації: стратегічні комунікації в політиці, бізнесі і державному управлінні. Київ: Альтерпрес, 2008. 216 с.

8. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469 ІІІ. Зі змінами внесеними згідно із Законом № 1702-ІХ від 16.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

Допоміжна

1. Сивак Т. Аналіз передумов становлення системи стратегічних комунікацій в державному управлінні. URL: <http://goal-int.org/analiz-peredumov-stanovlenniyasistemi-strategichnix-komunikacij-v-derzhavnomuupravlinni/>

2. Череп А.В., Сучков А.В. Стратегічне планування і управління: навч. посібн. Київ, 2011. 334 с.

3.. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474. (із змінами від 05.02.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#Text>.

4. Тихомирова Є. Стратегічні комунікації ЄС: інституціональний вимір. Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. 2016. № 4. С. 103-112.

5. Про затвердження Концепції стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України: Наказ Міністерства Оборони від 12 листопада 2017 р. № 612. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0612322-17#Text>.

6. Романенко Є. Комунікативна політика держави: теоретико-методологічний аналіз: монографія. Київ: НАДУ, 2014. 400 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Інституційний репозитарій НАУ. URL: <http://er.nau.edu.ua>.

2. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>.

3. Офіційний сайт Центру стратегічних комунікацій StratCom Ukraine. URL: <https://stratcomua.org/ua>.